

Religiös turism:

En ny marknad?

Clemente Hugo Ramírez Frías

En av de många anklagelser Washington riktar mot Kuba är brist på religionsfrihet. USA självt begränsar naturligtvis religionsfriheten för sina medborgare. De får exempelvis inte resa till Kuba för att utöva sin religion om de inte har ett speciellt myndighetstillstånd. Just nu pågår en intressant diskussion på Kuba om turism och religion. Clemente Hugo Ramírez Frías, lärare på Högskolan för hotell och turism i Havanna har bidragit med detta i Cubadebate 2011-07-24:

Min forskning och undervisning fram till 1999 hade rört religion och vissa angränsande ämnen, men då började jag fokusera på förhållandet mellan turism och religioner på Kuba. Det är ett komplext och brett ämne som måste studeras ur social, etisk, politisk och kulturell synvinkel. Både turism och religion är var för sig kontroversiella företeelser. Många betraktar turismen enbart som en "industri utan skorstenar" eller som en fritidssyssla, utan att tänka på att det också är ett kulturellt fenomen som innefattar komplexa sociala förhållanden. Men kubanska forskare har inte tidigare forskat om den sociala aspekten av turism kopplad till religion.

Har religionerna anpassat sig till turismen? Eller är religiös turism ett sätt att missionera? Min forskning sysslar med förhållandet mellan religioner och turism på Kuba, hur det påverkar grupper och enskilda, bofasta och turister.

Pilgrimsfärderna kan ses som en av de äldsta formerna av turism. Religiös turism idag kan innebära allt mellan studier av religiös konst till initiering i en ny religion. Alla accepterar inte uttrycken religiös turism eller andlig turism eftersom de associerar till affärsverksamhet, som är oförenligt med religionens andliga karaktär.

Det finns exempel från andra länder på hur turismen har uppluckrat religiösa seder och kommersialiserat ritualer. Religiösa centra har blivit affärsföretag. Man räknar med att sådan affärsverksamhet omsätter 18 miljarder US-dollar och att en fjärdedel av världens turister har religiösa mål.

Kapitalismen förvandlar allt till varor. I ett religiöst uppsving erbjuds möjligheter att välja religioner "à la carte", som på en marknad. Vi har också den s.k. rikedomsteologin som predikar att materiell rikedom är helig och att Gud älskar rika människor.

Lyckligtvis fortlever eller återuppstår de andliga värdena i äkta religioner, varav några är knuta till sociala rörelser. I Latinamerika återuppväcks förkoloniala religioner och religioner av afrikanskt ursprung. Men samtidigt påverkar turismen invånarnas livsstil och värderingar.

Det kubanska samhället är inte fritt från utländskt inflytande och negativa konsekvenser, även om några av de negativa effekterna för religionen kan neutraliseras här. Men staten bör inte främja religiös turism, religiös turism på Kuba måste vara fri från all avsiktlig marknadsföring.

En form för turism är utbytesprogram mellan kubanska och utländska kyrkor. Det medför en betydande ström av religiösa grupper, varav en del är solidariska med Kuba. En annan form är resor för att delta i religiösa riter. De är kulturella manifestationer som tilltalar turister, inte bara för de estetiska värden de förmedlar, utan också för de etniska och kulturella.

En viss kulturell turism riktar in sig på Kubas rika religiösa kultur, framför allt de folkliga religionerna av afrikanskt ursprung, deras färger, värderingar, bildkonst, danser, kostymer och musik. Över 90 religiösa musik- och dansgrupper är inskrivna hos Nationella Kulturhusrådet (CNCC). Dessa kommunala kulturhus och andra institutioner som t ex museerna kan tjäna som en länk mellan turismen och det religiösa kulturarvet. Så kan turism vara kulturellt och andligt berikande, en källa till kunskaper och ömsesidig förståelse mellan folken. Den kan bidra till att människor förstår andras värderingar. Ibland blir det också lättare att förstå oss själva när vi betraktar andra.

De enda USA-medborgare som Bush-regimen tillät resa till Kuba var de som kunde ange religiösa motiv. Religiösa grupper fick tillstånd att resa till Kuba om de inte ägnade sig åt något annat än just religion. Det är ett välkänt faktum att denna regel har utnyttjats politiskt mot Kuba. Men många USA-medborgare som har besökt Kuba på det här sättet, har insett att den kubanska verkligheten är mycket olik den negativa bild som sprids i USA. De USA-medborgare som får ett sådant resetillstånd av sina myndigheter, kan få ett särskilt religiöst visum om ansökningen stöds av en kubansk religiös institution.

Översättning och sammandrag Bertil Olsson

Planerar du resa till Kuba!?

Kolla hemsidan www.svensk-kubanska.se. Där finns allt du behöver veta: - Hur man tar sig dit - Utanför turiststråken - Visum och andra dokument - Hur man kan bo - Valuta och priser - Att ta sig runt - Internet, telefon och postgång - Språk - Kläder och klimat - Hälsa - Att resa med barn, funktionshindrade eller gamla - Shopping - Souvenirer - drinks - Ekoturism, Hälsoturism, Dykning, Fiske, Studier